

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת בבא בתרא ע"ז - ע"ז
פרשת צו - שבת הגדול | ו' - י"ב בניסן (8-2 לאפריל)

חג פסח כשר ושמח

דף ע"ז: שטר פיקדון

אדם שמפקיד אצל חברו כסף או חפץ, יכול לכתוב שטר עם פרטי ההפקדה ולהחתים עליו עדים, ובעתיד הוא יוכל להשתמש בו לראייה שאכן ההפקדה התקיימה. השטר הזה נקרא **"שטר פיקדון"**. בעת שאדם טוען שהוא הפקיד אצל חברו דבר-מה, יכול הנתבע לסען שלוש דברים כדי להיפטר מהתביעה נגדו:

א. לא היו דברים מעולם. אף פעם לא הפקדת אצלי.

ב. נכון, הפקדת אצלי, אבל כבר החזרתי לך את הפיקדון.

ג. אכן הפקדת אצלי, אבל באו שוודים עם נשק והכריחו אותי לתת להם את הפיקדון ואני אנוס. אכן, רוב השומרים (למעט שואל) פטורים אם אבד מהם הפיקדון באונס.

כנגד איזו טענה יעזר למפקיד "שטר הפיקדון"? ובכן, על טענה א' בחר שהשטר יעזר, שהרי בשטר כתוב שהייתה הפקדה. על טענה ג' אין כל תועלת בשטר. בקשר לטענה ב' קים דין עקרוני בתלמוד עד כמה השטר יכול לעזור.

דף ע"א: מכירת השדות והשובכים

ראובן היה עשיר הפקר, אך באחד הימים עסקיו הלכו והידרדרו.

כדי להציל את עסקיו ראובן היה זקוק להשיג סכום כסף גדול, והוא החליט למכר למשולם את אחד השדות ששכבעלותו, אכל הוא התנה עם משולם: **את השובכים**

שבאמצע השדה אני צריך, הם מחוץ למכירה. משולם הסכים והם עשו קנין כדת וכדין. אחרי ימים אחדים הגיעו הפועלים של ראובן להביא יונים מן השובכים, ולהפתעתם אמר להם משולם: **השובכים אמנם של ראובן, אבל השדה שלי, ובכן, אני לא מרשה לאיש לעבר בשדה שלי. תאמרו לראובן שאם הוא רוצה לעבר לשובכים, הרי שעל כל פעם אני דורש מאה שקלים.** מיד קשראובן שמע את הדברים הוא רץ אל הרב בדאגה, אכל הרב הרגיעו ואמר לו: אל דאגה - במסכת בבא בתרא, דף ע"א, כתוב שבמקרה כזה נותרה לך זכות מעבר בשדה, וכאלו שהתנית כך בזמן המכירה. אתה יכול להגיד למשולם בשמי שהוא חייב לתת לך לעבר בשדה ללא כל תמורה.

מן התלמוד

סדר נזיקין,
מסכת בבא בתרא ע"ז - ע"ז

"דתנאי: מניין לזקוק שדה מאביו והקדישה, ואחר כך מת אביו, מנין שתהא לפניו כשדה אחוזה? תלמוד לומר: ואם את שדה מקנתו אשר לא משהה אחוזתו, שדה שאין ראויה להיות שדה אחוזה, יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה."

אזלי - הולכים
מדנפשיה - מעצמו

הסבר: מי שקנה שדה מאביו, הקדיש אותה לבית המקדש ואחר כך מת אביו, הוא זוכה בשדה כירושה, והוא נחשב עבורו לשדה אחוזה ולא לשדה מקנה.

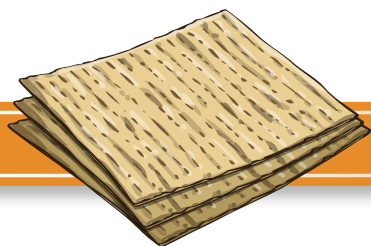
על המפה

שדה יעקב

שדה יעקב הוא מושב עובדים במערב עמק יזרעאל, הוא היישוב הראשון של "הפועל המזרחי", ואף קרוי על שם הרב יעקב ריינס, מייסדי התנועה וממנהיגיה. שדה יעקב נוסד בשנת תרפ"ז (1927) בידי חלוצים ועובדי אדמה שעלו ממזרח אירופה. הם עלו בתחילה לקרקע באדמת שיחי אבריק הסמוכה, ולאחר מכן עברו להתישבות קבע במקום מושבם הנוכחי. לאחר מותו של הרב שמואל חיים לנדוי (שח"ל) נטעו חברי המושב את היער לזכרו. בשנת תשס"ח (2008) החלה במושב בנייתה של שכונת הרחבה קהילתית, אשר תושביה הם חלק מן הקהילה. במושב קיימים ענפי חקלאות רבים, מטעים ודשא מוכן. בפאתי המושב הוקם מכור צמחים ענק לאוהבי המבוכים והבילוי למשפחה.

חזית הכניסה הראשית לבית הכנסת (חזית מערבית)
(מיכאל יעקובסון, Wikipedia)

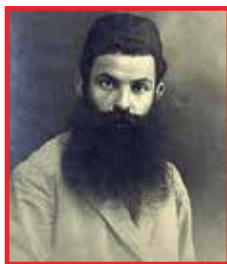

📌 | מתולדותיו

רבי שמואל חיים לנדוי (שח"ל)

(תרנ"ב-תרפ"ח, 1892-1928)

רבי שמואל חיים לנדוי ז"ל היה הוגה דעות ממנהיגי תנועת הפועל המזרחי. לנדוי נולד בפולין למשפחה חסידית, כבר בילדותו נודע כבעל זיכרון ותפישה יוצאי דופן, ובגיל 18 הוסמך לרבנות. **הוא היה ציוני נלהב, ופעל להקמת תנועת הפועל המזרחי ועידוד העלייה לארץ. בשנת תרפ"ו (1926) עלה לארץ,** ומכיוון שלא יכול לעסוק בעבודת האדמה בשל בריאותו הרופפת, עסק בפוליטיקה ובפרסום מאמרי הגות, שבהם קרא להקמת חברה שתתנהל לפי ערכי תורה ועבודה. לנדוי היה מקורב לרב קוק ולאדמו"ר החלוץ, רבי ישעיהו שפירא. בשל אופיו הנוח כיבדו אותו כולם, גם יריביו. שח"ל נפטר בעקבות ניתוח כושל בדלקת התוספתן. על שמו נקראו שכונת קריית שמואל שבחיפה ו"יער לנדוי" הסמוך לשדה יעקב.

הרב שמואל חיים לנדוי
(יצחק ברלינד, Wikipedia)

📌 דף ע"ב: מקדיש שדה אחוזה

הקדש זה חפץ או כסף שהקדש לבית המקדש. בעת שכית המקדש היה קיים, אדם היה יכול לתת מתנה לבית המקדש - הוא נטל כסף, או חפץ, או אמר על שדה השדה לו: **"הרי זה הקדש"**, מאותו רגע החפץ שיהיה להקדש ואסור לאיש להשתמש בו. **ומה עשה ההקדש בחפץ?** ובכן, **אם ההקדש צריך את אותו חפץ.** למשל, אם מישהו הקדיש אבן וכדיק צריכים אבנים לכנות את חומת בית המקדש - נוטלים את האבן שהוקדשה. אם ההקדש אינו זקוק לחפץ, מעריכים כמה הוא שווה **ומי שרוצה יכול לפדות את החפץ** מהקדש בכסום הזה. הוא נותן כסף, הקסף נהיה קדוש במקום החפץ שנהיה חולין, והוא זוכה בחפץ. בדרך זה לומדים על דבר שלא נפדה לפי השווי שלו בשוק, אלא לפי סכום קבוע המפרש בתורה. מדובר באדם שהקדיש **"שדה אחוזה"** - שדה שהוא ירש מאבותיו. התורה קובעת שכל נשטח מסוים בשדה פוידים בחמישים שקלי כסף, בין אם בפועל מחיר השוק שלו גבוה יותר או נמוך יותר (בהזדמנות אחרת נלמד שהסכום חמישים שקלים נאמר רק אם באים לפדות את השדה מיד אחרי היוכל, אבל אם עד היוכל נותרו מעט שנים, השדה נפדה במחיר נמוך יותר).

📌 דף ע"ג: "המוכר את הספינה"

המשנה הראשונה בפרק עוסקת באדם שסיכם עם מישהו: **"אני מוכר לך את ספינתי"** והמשנה מפרטת אילו דברים נכללים במכירה. אחר כך עוסקות המשניות במכירה של בעלי חיים, קרונות נוסעים וכיוצא בדרך, והן מפרטות אילו דברים נכללים במכירה. המוכר את הספינה בלי לפרט מה נכלל במכירה, אלה הדברים הכלולים במכירה: תורן הספינה, המפרשים, העוגן והמשטחים. **אולם אם למוכר היו בספינה שקים גדולים שמאחסנים בהם סחורה, הם אינם כלולים במכירה, מפני שהם אינם חלק מן הספינה. רק אם הם סיכמו מראש שהמכירה תחול על הספינה ועל כל מה שבתוכה - גם השקים בכלל המכירה.**

📌 דף ע"ד: רב יהודה

אחרי שנפטר שמואל, רבו של רב יהודה, שפיהו בראשות ישיבת נהרדעא, עבר רב יהודה לפומבדיתא והקים בה ישיבה שהפכה לאחת הישיבות המרכזיות בככל. **רב יהודה ואמוראים נוספים זכו לכינוי "חריפי דפומבדיתא" על שם חריפות שכלם.** רב יהודה זכה לגדולתו בתורה, בין היתר, מפני שקידתו בתורה והקפדתו לחזור שוב ושוב על לימודו. הוא קבע לעצמו בכל חודש לפנות זמן מסוים לחזור ולשנן את לימודו. חז"ל מעידים שבעת עצירת גשמים די היה בכך שרב יהודה יוריד את נעלו מרגל אחת (הם היו נוהגים לחלוץ נעלים בעת שקבעו תענית על עצירת גשמים) וכך ירדו גשמים, עוד לפני שהוא התחיל להתפלל ולהתענות כבר מילאו את מבוקשו. **מענין לדעת שנוסח ברכת קדוש הלכנה שבידנו, כך גם נוסח ברכת האילנות, נמסר מפיו של רב יהודה.** רב יהודה האריך ימים והוא חי יותר ממאה שנים. לעת

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

★ | מן ההיסטוריה

"הפועל המזרחי"

"הפועל המזרחי" היא תנועה פוליטית שהתקיימה בין השנים תרפ"ב-תשט"ז (1922-1956). היא הוקמה מתוך תנועת "המזרחי", שמה דגש על ערכים חברתיים ועיגנה את ערכי השוויון והצדק החברתי במקורות ובמסורת. המפלגה דגלה בבנין הארץ ובסוציאליזם המשולבים בשמירת מצוות, לימוד תורה וחינוך דתי, לאור הסיסמה "תורה ועבודה". תנועת הפועל המזרחי נחשבת למייסדת תנועת הנוער "בני עקיבא" וארגון הספורט "אליצור". על מייסדיה ומנהיגיה הראשונים נמנו שמואל חיים לנדוי, נתן גרדי ושלמה זלמן שרגאי, ומנהיגה המובהק היה חיים משה שפירא. לקראת הבחירות לכנסת השלישית התאחדה הפועל המזרחי עם תנועת המזרחי והפכה לחלק מהמפד"ל.

דף ע"ה: ישיבות בבב

כמה שנים לפני שנחרכ בית המקדש הראשון החלה גלות בבל. נבוכדנצר המלך את המלך יהויכין ורבים מגדולי הדור לכבד, הם התישבו בעיר נהרדעא ואף הכיאו עמם לשם אכנים מבית המקדש שמחן בנו את בית הכנסת בנהרדעא. **נהרדעא שכנה סמוך לשפת נהר שכונה "נהר מלכא". נהר זה היה תעלת מים שחברה בין הנהרות פרת וחידקל.** עד תקופת המשנה וחלק מתקופת הגמרא היתה נהרדעא המרכז התורני של גלות בבל. היתה בה ישיבה מרכזית ובית דין גדול בתקופה בה שימש האמורא שממאל כראש ישיבת נהרדעא, ירד האמורא רב לכבד, והוא הקים ישיבה מרכזית בעיר סורא. אחרי שנפטר שממאל התפצלה ישיבת נהרדעא לשנים: רב נחמן עמד בראש הישיבה בנהרדעא, וחלק מן התלמידים הלכו עם רב יהודה ופתחו **ישיבה בפומבדיתא - מילה זו מורכבת משתי מילים: פום בדיתא**, שכן העיר שכנה כפי הנהר בדיתא - אחד הפלגים של נהר הפרת. העיר פומבדיתא שכנה באזור בו קיימת בימינו העיר פלוגה שבטירק. **החל מתקופת בית המקדש השני עד תקופת הגאונים התגוררו רוב יהודי בבל באזור פומבדיתא.**

דף ע"ו: ישיבות בבב - המשך

בימי קדם היתה בבל נתונה תחת שלטון מלכי פרס, ומעת לעת הם ניהלו מלחמות עם צבאות רומא. כחמש שנים לאחר פטירת שממאל נלחם מושל העיר - פפא בר נצר, שזכה לתמיכת הרומאים, בשבוע מלכא מלך פרס והוא כבש את העיר נהרדעא והחריבה עד היסוד. תלמידי הישיבה בראשות רב נחמן נמלטו לעיר מחוזא ושם המשיכו את הישיבה. **בדור השני של האמוראים היו, אפוא, בכל שלוש ישיבות מרכזיות: ישיבת נהרדעא שעברה אחר כך למחוזא, ישיבת סורא שנוסדה בידי רב, וישיבת פומבדיתא שנוסדה בידי רב יהודה.** בימי של רבא התאחדו שוב הישיבות מחוזא ופומבדיתא לישיבה אחת. ישיבות סורא ופומבדיתא התקיימו כשמונה מאות שנים עד סוף תקופת הגאונים. **לקראת סוף תקופת הגאונים עברה ישיבת פומבדיתא לעיר בגדאד.** בין האחרונים ששמשו בה בראשות הישיבה הם רב שריא וכו, רב האי גאון, הנחשב כאחרון הגאונים. אחרי רב האי שמש "רב חזקיה בן דוד ראש הגולה" בראשות הישיבה כ-20 שנה עד שנרצח באכזריות בידי "החליף" המוסלמי, מושל האזור, וישיבת פומבדיתא נסגרה. מרב יהודה עד רב חזקיה בן דוד ידועים לנו 58 אישים ששמשו בראשות הישיבה: 7 מהם בתקופת האמוראים, 3 בתקופת הסבוראים והיתר בתקופת הגאונים. **במקביל שמשו בסורא 53 ראשי ישיבה, בין המפורסמים שבהם הוא רב אשי, עורך התלמוד הבבלי, ורב סעדיה גאון.** שמו של ראש הישיבה האחרון בישיבת סורא היה רב יצחק גאון.

שאלת השבוע

התשובה לשאלה נמצאת בעלון זה

א. מהו "שטר פיקדון", למי הוא יכול לעזור ובאיזה מצב?

ב. מה היו עושים עם חפץ או כסף שהוקדש לבית המקדש?

ג. מי האמורא שתיקן את נוסח ברכת קדוש הלכנה ואת נוסח ברכת האילנות?

את התשובה יש לשלוח במייל לכתובת:
talmudisraeli@medison.co.il

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).

הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רואה חשבון

דמויות השנה בחמ"ד

קבר אימו של הרב גורן בהר הזיתים

אמו של הרב שלמה גורן נקברה בהר הזיתים בירושלים. בתקופה שבין מלחמת השחרור למלחמת ששת הימים היה האזור נתון לשליטת הירדנים, והרב לא יכול היה לעלות לקבר אמו. אחרי מלחמת ששת הימים שוחרר המקום והרב נכנס לבית הקברות, אולם לצערו גילה שהקבר נעלם - הערבים לקחו את כל האבנים ולא נשאר זכר למקומו. הרב ביקש מהחברה קדישא מפות של בית הקברות ולפיהן מצא את מקום הקבר. לאחר מכן חיפש במשך יום שלם עד שמצא את המצבה של אמו, שהושלכה במרחק 300 מטרים מהקבר. הרב פנה לבונה מצבות שיתקן את הקבר עם האבן המקורית, וכעבור כמה ימים אכן שופצו הקבר והמצבה. כך הרגיש הרב שהצליח לסגור את המעגל לזכרה של אמו.

דבר תורה לשולחן שבת

בתוך פרשת צו, נכתב על שני סוגי קורבנות: קרבן חטאת - "זאת תורת החטאת" וקרבן אשם - "זאת תורת האשם".

שאלו חז"ל: מה פירוש השמות הללו "חטאת" ו"אשם"?

ענה על כך הרמב"ן ואמר שקרבן חטאת הוא קרבן שמביא אדם שחטא בשוגג, ולכן הוא נקרא "חטאת" מלשון "להחטיא את המטרה" שלא בכוונה. לעומת זאת, את קרבן האשם מביאים על חטאים מסוימים שנעשו במזיד, ולכן הוא נקרא "אשם" מלשון "אשמה" ו"שממה", שכן מי שחוטא במזיד הוא אשם וחטאו חמור יותר.

יש לי מושג

אשם תלוי

"אשם תלוי" הוא קרבן שמביא אדם שאינו יודע אם נכשל בחטא או לא. לדוגמה, אדם שהיו לפניו שתי חתיכות שומן, אחת אסורה באכילה ואחת מותרת, והוא אכל אחת מהן ואינו יודע אם את האסורה או המותרת - עליו להביא קרבן אשם תלוי, שמכפר עליו עד שיתברר הנושא. אם לאחר מכן יתברר שאכל את החתיכה האסורה, יצטרך להביא קרבן חטאת.

חידה

מתחו קוים בין האישים לבין המקום הקשור אליהם:

נהרדעא	רב יהודה
שדה יעקב	רב
סורא	שמואל
פומבדיתא	רב האי גאון
בגדאד	רבי שמואל חיים לנדא

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי וקהילתי הבא להנגיש את התלמוד לעולמם של ילדים, נוער ומבוגרים.

הפרויקט כולל: שבועה כרכים על פי סדר הדף היומי, עלונים שבועיים המופצים בכ-20 אלף עותקים, עלונים ייחודיים לחגים המופצים בכ-200 אלף עותקים, דף פייסבוק פעיל ובו יותר מ-20,000 חברים ו-60 סרטונים הממחיזים סוגיות יסוד תלמודיות בערוץ youtube. כל אלו הם בסיס למגוון רחב ועשיר של לימוד ופעילויות חינוכיות, חברתיות וקהילתיות בבית, בבית הספר ובקהילה ברחבי ישראל ובעולם, גם בשפה האנגלית והגרמנית.

תלמוד ישראלי. מחברים דורות - מפגישים עולמות

